

KİTAP TAHLİLİ

Lâtif ÇAKICI

İşletme İktisadı ve Muhasebe
Kürsüsü Asistanı

Prof. Dr. Günter WÖHE Einführung in die Allgemeine Betriebswirtschaftslehre. 6 Auflage, Verlag Franz Vahlen G.mbh. Berlin-Frankfurt a.M.1965, 581 sayfa. DM. 34.

Wöhe'nin, Alman işletme iktisadı literatüründe adeta klâsikleşmiş olan bu eseri, 1960 daki ilk baskısından bu yana altıncı defa basılmış bulunuyor. Bir işletme iktisadı el kitabında bulunması gerekli bütün bahisleri derli toplu şekilde ihtiva eden bir eser olduğu için Türk okuyucularına tanıtmaya çalışacağız. Kitap altı bölümden meydana gelmiştir.

Birinci bölümde, işletme iktisadının mevzuu, metodu ve tarihi ele alınmakta; işletme iktisadının temel kavramları, işletme ve teşebbüs arasındaki farklar, işletmelerin ve işletme iktisadının tasnifleri, işletme iktisadı ile millî ekonomi arasındaki bağıntıları kısaca izah edildikten sonra, 19. asrın başlarından zamanımıza kadar işletme iktisadındaki gelişmeler anlatılmaktadır.

İşletmenin bünyesi adını taşıyan ikinci bölümün ilk kısmında işgücünün özellikleri, ücret sistemleri (akort ve prim sistemleri), işletme kapasitesi, kapasiteden faydalanmanın yolları ile işletme organizasyonu ve organizasyonun işletmede önemi konuları etraflı olarak izah edilmektedir. Aynı bölümün ikinci kısmında ise, işletmelerin birleşme şekillerinin (karteller, tröstler, konzernler), hangi şartlar altında gerçekleşebileceği mevzuu ele alınmakta; üçüncü kısımda da işletmelerin kuruluş yeri seçimi problemi gayet genel ve kısa bir şekilde özetlenmiş bulunmaktadır.

Üçüncü bölüm, istihsal başlığını taşıyor. Bu bölümün ilk iki kısmında, istihsalin ve istihsal proselerinin çeşitli tanımları verildikten sonra, tedarik ve depolama masrafları optimal sipariş miktarı ve sipariş zamanları, çok az da olsa matematiksel olarak incelen-

miştir. Üçüncü kısımda ise, istihsal projesinin akan iş, ve büyük istihsal kanunlarına göre nasıl cereyan ettiği anlatılmakta; dördüncü kısımda, mikro iktisadın en mühim fonksiyonel münasebetleri, yani masraflar (ortalama ve marjinal masraflar) ile hasıla (ortalama ve marjinal hasıla) eğrileri arasındaki ilişkiler grafiklerle gayet açık olarak ve nedenleri ile birlikte izah edildikten sonra minimum faktör kombinasyonu meselesi ile çeşitli istihsal fonksiyonları konusu kaleme alınmış bulunmaktadır.

Dördüncü bölüm, sürüme tahsis edilmiştir. Bu bölümün ilk iki kısmında, sürümün tarifi ve tâbi olduğu büyüklüklerin izahı yapıldıktan sonra, satış plânlaması ve bunun piyasaya araştırması olarak kullanılışı, tasvirî (deskriptiv) olarak izah edilmiş bulunmaktadır. Üçüncü kısımda işletmenin fiyat politikası ve bu politika ile ilgili temel kavramlar tanımlanmakta; bilâhare de, tam rekabet şartları ile monopolde fiyat politikası, kârın hangi şartlar altında maksimumlaştırılabileceği konuları grafiklerle ve gayet açık bir şekilde izah edilmektedir. Yine bu bölümün müteakip kısımlarında sürümde mühim bir vasıta olan reklâm konusu incelenmiş; reklâmın dayandığı ilkeler, reklâm plânlaması, reklâm vasıtaları ve reklâm masraflarının işletme üzerine tesirleri mevzuları ele alınmış; sonunda da reklâmın iktisadî açıdan bir değerlemesi yapılmıştır.

Beşinci bölümde yatırımlar ve finansman konuları ele alınmıştır. Bu bölümde, evvelâ yatırımların plânlanması ve finansal plânlama, yabancı ve öz sermaye ile yatırımların finansman yolları, güçlükleri, mukayeseleri yapılmakta, bilâhare de, işletme değerlerinin tesbitinde, şerfiyenin ve carî faiz hadleri ile yeniden değerlendirme usullerinin oynadıkları roller incelenmektedir. Bölümün son kısmında ise, özel finansman yolları bu arada sermaye yükseltmesinin nedenleri, buna çare olarak birleşmeler, sağlamlaştırma kollektif veya limited şirketten anonim şirket haline geçme imkân ve şartları izah edilmektedir.

Daha ziyade muhasebe ile ilgili meselelere geniş yer verilen altıncı bölümde ise ilk olarak muhasebe açısından, harcama, masraf, maliyet ile hasılat, gelir (Einnahmen, Ertrag, Erlös) mefhumları arasındaki ince farklar belirtilmekte; daha sonra da sene sonu çalışmaları konusu ele alınmaktadır. Bu bölümde ayrıca bilânço, bilânçonun dayandığı prensipler, bilânço kalemlerinin teker teker incelenmesinden sonra ticarî ve malî bilânçoların tanziminde gözönüne alınacak esaslar ile amortisman ve ihtiyat ayırma ile ilgili metodlar izah edilmekte; kâr ve zarar hesabının şekli, tanzimi ve

işletme için zarureti konuları önce teorik olarak daha sonra da Alman ticaret ve anonim şirketler kanunlarına göre uygulamalara geniş ölçüde yer ayrılmak sureti ile incelenmiş bulunmaktadır. Bu kısmın sonunda bilânço teorilerine de yer verilmiş, Schmalenbach, Walb, Kosiol ve Sommerfeld'in dinamik bilânço teorileri ile Schmidt'in organik, Le Coûtrenin statik bilânço görüşleri kısaca izah edilmiştir.

Altıncı bölümün son kısmında ise, maliyet muhasebesi açısından maliyet unsurları, masraf yerleri, masraf hâimleri ile masraf tevzi tabloları ve tanzimi prensipleri işlenmiştir. Çeşitli kriterlere göre masraf tevzi tabloları da bu arada izah edilmektedir.

Fiilî ile olması gereken maliyetler arasındaki farkların nedenleri ile giderilme çareleri ve işletme iktisadında kullanılan istatistikler kitabın son kısmında yer almaktadır.

Gayet kısa olarak muhtevasını vermeğe çalıştığımız Wöhe'nin bu eseri, tasvirî (deskriptiv) metotla kaleme alınmıştır. «Genel işletme iktisadına giriş» adını taşıyan böyle bir eserde, zaman zaman hukukî (şirketlerin hukukî formları ile kâr ve zarar hesabının tanzimi bahsinde olduğu gibi)bahislerle ,altıncı bölümde muhasebe-ye geniş yer verilmiş olmasını kitabın bütünlüğü bakımından yerinde bulmamakla beraber, bilhassa işletme iktisadı kavramlarını gayet açık olarak tanımlaması, özellikle istihsal bölümünün ustalıkla kaleme alınmış olması ve en mühimi sonunda sistematik ve zengin bir bibliyografya ile bu alanda çalışacaklara yol göstermesi bakımından eserin Türkçe'ye tercüme yolu ile kazandırılmasının faydalı olacağı kanaatındayız. Bu kitabı Almanca kaynaklardan yararlanan ve işletme iktisadı ile ilgilenenlere bilhassa tavsiye ederiz.